

MINDSZENTI LAJ

Előfizetési ár:

Egész évre	4 korona
Fél évre	2 korona
Negyed évre	1 korona

Vegyes tartalmu hetilap. Megjelen minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kossuth Lajos-utca 9. sz., hová a lapot érintő megkeresések intézendők.

Hirdetéseket

és nyílt-téri közleményeket a kiadóhivatal jutányos ár mellett közöl.

A gazdák veszedelme.

Németország kereskedői s ipari osztályában nagy a forrongás. Egy súlyos merényletet követte el az ottani fogyasztó közönség ellen. Megdrágították a mindennapi élelmi szerek árát, a húst, a kenyéret, a sörét, megdrágították még a takarmányfélét is. Több mint negyven millió németországi alattvaló fogja megérezni a drágaság súlyát s természetesen, hogy ezt az ottani felvilágosodott közönség némán tűrni nem akarja. Egymást érik a tiltakozó népgyűlések, melyeken állást foglalnak a mesterségesen előidézett drágaság ellen s a szónokok kiméletlen szavakkal támadják azt a rendszert, amely lehetővé tette hogy egy osztály és foglalkozási ág előnyére megdrágítsák a birodalom lakosságának élelmezését.

Ami pedig ezt a drágaságot odaát Németországban előidézi az a legujabb keletű védvamos irányzat, mely diadalra is jutott a kereskedelmi szerződés keretében. Németország ugyanis most kötötte meg az összes európai államokkal a kereskedelmi szerződéseit s mihelyt ezek életbelépnek, gyökeres változáson megy keresztül a német birodalom felé irányított export. E kereskedelmi szerződések gyökeres ujtása ugyanis abban áll, hogy rendkívül magas védvammal sújtja a legtöbb mezőgazdasági cikket, úgy, hogy azoknak bevitele sok tekintetben csaknem lehetetlenné van téve. Azt a célt akarják ezzel a német intéző körök elérni, hogy Németország mezőgazdasága lehetőleg kizárólagosan földözze a belföld szükségletét s a külföldi áruk most a mezőgazdaságnak ne csinálhassanak konkurenciát. Ezáltal a német földbirtokosok és gazdák a földjük terméséért jóval magasabb, 20—40 százalékkal jobb árakat érnek el. Ez az érem egyik oldala. A másik, az sokkal kirívóbb az, hogy az élelmi szerek ára a német földön 20—40 százalékkal fog felszökni. Ezért üdvözlik a német gazdák örömmel az új kereskedelmi szerződéseket, viszont ezért lázong e szerződések ellen a lakosság tulnyomó többsége, amely nem agrikultúrából él.

Igy akarja a Németországban uralkodó rendszer az ottani dzsentryt, a junkereket, földbirtokosokat és gazdákat támogatni, erősíteni, hogy a folyton növekvő szervezett proletáriátus ellen sikerrel védekezhessék.

Ez mind igen szép dolog, de sajnos, ami a német gazdának üdvére válik, az csapás lesz a magyar gazdára nézve. Magyarország, Ausztria után, Németországba szállította a legtöbb

mezőgazdasági terményt, első sorban szarvasmarhát, árpát, birkát, gyümölcsöt s nyers bőroket. Németország felé irányított exportunk évente vagy 200 millió koronát tett ki.

Hát ennek a kétszáz milliónak a nagyobbik felétől a jövő évtől kezdve vegyenek búcsút a magyar gazdák. A jövő év tavaszán lép érvénybe az új kereskedelmi szerződés s mi megfogunk szünni Németországba szarvasmarhát, árpát és búzát stb. elfogadható feltételek mellett szállíthatni. Az árpa vámja például két koronáról négy koronára emeltetett az új kereskedelmi szerződésben. A szarvasmarháé pedig ötszörte nagyobb lesz, mint most. Nyilvánvaló tehát ezekből, hogy németországi exportunk teljesen tönkre lesz téve. Fenyegét a hat forintos buza réme, fenyegét, hogy mezőgazdasági fölöslegünk jelentékeny részét nem fogjuk tudni hova elhelyezni.

Ébredjete magyar gazdák, és földbirtokosok, a veszedelem már itt van a nyakatokon! A szerződés már meg van kötve s a jövő esztendőben életbe is lép, ha addigra nem történik valami nevezetes esemény, amely a szerződés érvényességét halomra döntse.

Németország népe már szervezkedik a junkerek uralma s az élelmi-szeruzsora ellen. Szervezkedjenek a magyar gazdák is érdekeiknek tönkre tétele ellen.

Járasköri tanítógyűlés.

A Csongrádvármegyei Tanító-egyesület (Alföldi Tanítóegylet) tiszántúli járásköre május hó 6-án Szegváron tartotta meg évi rendes közgyűlését.

A reggeli vonattal érkeztek meg teljes számmal a mindszei és szentesi tanítók, kiket az állomáson Farkas Gyula áll. isk. tanító a szegvári kartársak nevében melegen üdvözölt. Ekkor érkezett a tanítóság zömével vármegyénk kiváló ügybuzgó kir. tanfelügyelője és Scossa Dezső és Terch Gyula vásárhelyi igazgató.

Örömmel tapasztaltuk, hogy nemcsak a tanítóság volt jelen teljes számban, hanem munkálkodásunk iránt másnak is a legmelegebb érdeklődéssel voltak.

A gyűlés a vasut-utcai áll. iskola III-ik osztályában gyakorlati tanítással kezdődött. Plavetzky József ismertette a magyar nyelvtanból a helyhatározókat. A tanítás úgy módszertani, mint pedagógiai szempontból többek szakszerű bírálatá s a kir. tanfelügyelő ur megjegyzései után teljesen sikerültnek mondatott ki.

Ezután az összes jelen voltak a földszített gyűlésterembe vonultak be s miután

Keviczky Ferenc fiszharmónium kísérete mellett a Hymnuszt elénekelték, Gelsy Péter elnök „Mit várhat az állam és a társadalom a népiskolától és a tanítótól“ címen tartotta meg elnöki megnyitó beszédét. Sajnos — ugymond — hogy igen sokan azt hiszik, hogy a tanító csak az ábécé, írás, olvasás, számolás tanítására van hivatva; nem kívánnak többet, csak erre tanítsa meg a tanulókat s gunymosolylyal tekintenek a tanítóra, holott annak működése nem szűnik meg, de nem is szűnhetik meg az iskola négy falán belül, hanem működése kell, hogy a nép rétegét is érintse, irányítsa, támogassa.

Kitűnő államférfiak, pedagógusok mondták: a nemzeti aspirációk javarésze csakis a népiskolák fejlesztése által érhetőek el. — Jules Simon kiváló francia államférfiu szerint „az a legelső nép, amelynek legjobb iskolái vannak. Ha ma nem az, az lesz holnap.“

A társadalomban vannak bizonyos válaszfalak, melyeket csak a jó népevelés és kitűnő iskola szüntethet meg; mert az iskolában a tanulók még nem a politikai, vallási és nemzetiségi ellentéteket látják egymásban, hanem mint gyermek a gyermeket, úgy ismeri, becsüli, szereti egymást.

Legyen a tanító felekezeti, községi vagy állami, bármely vallás szerint imádja Istenét; működjék bár az Adria partjain, vagy a Kárpátok zord ölén; lakjék bár keleten, északon, nyugaton, vagy aranykalászos délibábos alföldi rónán, törekedjék oda, hogyha a közös anya, a Haza hívja fiait, mindenki ott legyen annak védelmében s ha kell, minden habozás nélkül áldozza fel még életét is. Ha így lesz, ha így cselekszünk a nép minden bizonynyal belátja Distierweg ama mondását: „Ha a tanítót megbecsülnétek, megbecsülnétek magát a nemzetet. Ha lealázzátok, lealázzátok az ifju nemzedéket, le magát a nemzetet is.“ Ezután nemes ambiciót, férfias kitartást, igaz lelkesedést kíván s Isten áldását kérve munkálkodásunkra, a gyűlést megnyitja. Az általános éljenzéssel s lelkesedéssel fogadott elnöki megnyitó után a jegyzőkönyv hitelesítésére Muszil Vilmos, Vitos Geróné Sallay Mária és Szvoboda Ödön kérték fel.

Élénk és igen tartalmas vitára szolgáltatott okot a csongrádi tanítói járáskör átirata a gazdasági ismétlő iskola tárgyában. A vitában Lovass Jenő és Szvoboda Ödön vettek részt s az átirat pontjainak megvitatásában nézetüket kifejtették. Scossa Dezső kir. tanfelügyelő oly értelemben szólalt föl: Miután a gazd. ism. iskolák ügye törvénytelen rendezve még nincs, csak szabályrendeleten alapszik; de megilletékesebb faktor a gazd. ism. isk. szakegyesülete már régóta tárgyilagosan s nagy alaposággal foglalkozik ezen ügygyel, bár elismeri, hogy e téren még igen sok elrendezni való van; ő maga is jobbnak látná, ha ezen ügyet a járásköri gyűlés tudomásvétel után levenni a napi-

rendről, már csak azért is, hogy előbb maga a szakegyesület készítse elő s csak azután foglaljon állást valamely irányban.

Ezután következett a tárgysorozat egyik legérdekesebb pontja: Keviczky Ferenc igazg. tanító értekezése „Néhány szó a phonomikáról“. Igen érdekesen, mintegy tárcaszerű bevezetés után találóan emeli ki az olvasás tanítás terén a phonomika tüneményeszerű hatását. Több évi gyakorlatra s kiváló megfigyelésre mutat, midőn kimutatja, hogy csak úgy lehet sikert, még pedig állandó s a felsőbb osztályokban is mutatkozó sikert elérni, ha e módszerrel nem sietünk.

Végül bemutatta értekező, hogy a II-ik oszt. tanulók hogyan olvasnak s egy táblázaton azt, hogyan irtak november hónapban s április havában.

Az élénk éljenzéssel fogadott felolvasáshoz hozzászóltak: Muszil Vilmos, Balás Béla, Stancz József, Farkas Gyula, Keviczky Ferenc.

Végül Gelsy Péter indítványára a gyűlés jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz s fölkéri szerzőt, hogy értekezését az „Alföldi Népiszkola“-ban közölni sziveskedjék.

Ezután Lovass Jenő terjesztette be jelentését a járásköri pénztár állapotáról, majd pedig az 1905—906. tanévi költségvetés elfogadása után a közp. választmánytól leérkezett ügyek intéztettek el. A jövő gyűlés ideje, helye és tárgysorozatának megállapítása után Gelsy Péter elnök a gyűlést, miután a tanítóság a Szózatot elénekelt, berekesztette.

A gyűlés tagjai közös ebédre a Polgári Kör helyiségeibe vonultak, hol a szegvári kartársak igen izletes ebédre gondoskodtak. Régi magyar szokás szerint tósztokban sem volt hiány. Szobánál-szebb felköszöntők hangzottak el. Scossa Dezső kir. tanfelügyelő, Gelsy Péter elnök, Korpás Pál plebános, Orosz János gondn. elnök, Puskássy László káplán, Terch Gyula, Keviczky Ferenc, Plaveczy József, Lovass Jenő és Karaszka Kálmán mondtak gyújtó hatású beszédeket. A közös ebéd a legjobb hangulatban délutáni öt órakor ért véget, amikor a vidéki tanítók egy hasznosan és kellemesen eltöltött nap emlékével szívükben, mindannyian haza utaztak.

Karaszka Kálmán.

Ujdonságok.

— Halálozás. Munkás életének viruló tavaszán sorvasztó tudóvész döntötte korai sirba fiatalságunk egyik legelőbbkelő tagját, Wimmer Sándort, a Körös-tisza-marosi ármentesítő társulat ügybuzgó mérnökét, aki újabb otthonából, Szentesről, visszakivánczolt hozzánk — meghalni. A mindszenti törekvő fiatalemberek sorában követésre méltó mintaképe volt a legodaadóbb szorgalomnak, a végnélküli szerénységnek s kiváló kötelesség tudásnak, amely erényeivel általános szeretetet és nagybecsülést biztosított magának. Akik csak egy évtized előtti időről visszaemlékezni tudnak a jelenlegi vásártérnek pocsolyaszerű állapotára, mindenkör hálával gondolnak a kezdő fiatal mérnökre, aki lecsapolási munkájával egyik legszebb közterét alkotta meg a községnek. Szomorú temetésén Fekete Márton kir. tanácsos társulati főigazgató vezetése alatt jelen voltak összes tisztviselő társai, s utolsó útjára kikísérte az egész mindszenti értelmiség. Az egyházi szertartást ft. Kádár Szilveszter és Büky Kálmán kántor teljesítették. — Szomorú kötelesség-

günk fölemlíteni, hogy a kántor urnak igazán költői lendületű gyászéneke az összes jelenvoltakat könnyek hullatására indították.

— Évzáró vizsgák. A mindszenti m. kir. állami népiszkolákban a járványosan föllépett számarhurut miatt az évzáró vizsgák már holnap, azaz folyó hó 15-én veszik kezdetüket.

— Színészeinkről. B. Mikó Gábor színtársulata, ez a derék, vérbeli kis művészgárda eddigelé hét élvezetes előadás keretében mutatta be tudását. Minden előadáson meglátszott a becsületes igyekezet, a komoly törekvés, amelylyel a színjátszók meg akarták nyerni közönségünk rokonszenvét. És ez sikerült is nekik, de csak részben, mert a mi köznépünk lelkiülete sivár; nemesebb érzelem nem ver ott gyökeret. Mulatsága vad, eldurvult; legénykedésben, bicskázásban, a vad erők felszabadításában találja a virtust. Mi más volna pedig, ha végignézve egy jó népszínművet, látnák benne a jóságos magyar nép erkölcsét, nemesebb érzéseit, a magyarság vágyát, szép és változatos világát. Sajnos, ez még nálunk csak álom; a mi köznépünk még nem elég érett arra, hogy fölfogja a színészet kulturmissziót teljesítő hivatását, nemes intencióit. Mikó Gábor színtársulata pedig — jó szívvvel mondhatjuk — megérdemli a legmelegebb pártolást, mert tagjai hivatásos színjátszók és bátran megállhatnák helyüket nagyvárosi színpadokon is. Igaz ugyan, hogy sok kókler becsapott már bennünket, sokat ígért és silányat produkált és talán ide vezethető vissza intelligens elemünk egy jelentékeny részének távolmaradása is. — Ma bucsuzik tőlünk e kis művészcsapat a „Parasztbecsület“ című népszínműben. Igazán örülnénk, ha Mikóék becsületes játékát teit házzal jutalmazná közönségünk értelmisége.

— Papagályorru. Szobácsi Lajosné Erhardt Anna és Takács Lajosné mindszenti asszonyok a múlt év nyarán alaposan összeszólkóztak az udvaron. Az összeszólkózson annyira vitte a vezérszót Szobácsiné, hogy Takácsné futva menekült előle a lakásába és magára zárta az ajtót. Dehát Takácsné se azért asszony, hogy ne az övé legyen az utolsó szó és annyiban hagyja a dolgot, kikiabált az ablakon Szobácsinéra: „Gyere be, ha mersz, te, te, te — papagályorru!“ — Az így feltisztelt Szobácsiné orra, erre a sértésre, a dühtől még görbébb lett. Nagy mérgében feltörte a Takács Lajosné lakása ajtaját, berontott a szobába és nemcsak alaposan leszidta, de derekasan el is páholta az ellenfelét. Ezért a hősködéseért magánlaksértés vétsége és könnyű testisértés címén 8 napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte el, az ellene folyó hó 6-án megtartott végtárgyalás során, Szobácsinét a szegedi törvényszék.

— A vadászjegy nélküli vadászat jogkövetkezményei. Érdekes határozatot hozott a közigazgatási bíróság vadászati ügyben. A felmerült kérdés az volt, hogy ha valaki a nélkül vadászik, hogy a vadászjegye nála volna, de a felhívásra a vadászattal azonnal felhagy, minő következményeknek van az illető alávetve? — A közigazgatási bíróság megállapította, hogy ilyen esetben, ha a fél a vadászati jegyét utólag bemutatta, csupán bíróság alkalmazásának van helye, azonban nem szolgálhat okul a mulasztás arra, hogy az illető vadászjegye visszavonassék és tőle három következő évre a vadászati jegy kiadása megtagadtassék, mert ebben az esetben az 1883. évi XXIII. törvénycikk 42. §. a) pontjában körülírt jövedéki kihágás esete nem forog fenn.

— Halálozás. Bárány Lajos fiatal építőiparos kedden éjjel a megyei kórházban meghalt. A törekvő, képzett iparost tudóvész ölte meg. Nyugodjék békével!

— Mezőgazdasággal foglalkozó tartalékosok fölmentése. A mezőgazdasággal

foglalkozó fegyvergyakorlatra kötelezett hadseregbeli és honvéd tartalékosok és póttartalékosok a fegyvergyakorlat alól leendő fölmentése, illetőleg annak valamely későbbi időre leendő elhalasztása iránt benyújtott kérvényeknél azt tapasztalta a honvédelmi miniszter, hogy a véleményadásra, illetőleg a fennforgó körülmények igazolására hivatott járási tisztviselő véleményezési, illetőleg igazolási záradékából a legtöbb esetben nem tűnik ki világosan a fegyvergyakorlat alól kért fölmentésnek, illetőleg annak valamely későbbi időre kért elhalasztásának szükségessége, vagy hogy a kérvényezőnek a foglalkozására való tekintettel, ez a kérelem tényleg méltánylást érdemlő-e vagy sem. Ennek következtében elrendeli a miniszter, hogy a fent említett kérvények a jövőben az erre illetékes közigazgatási hatóságok által akként láttassanak el az előírt igazolással és lehetőleg feltüntetésével a fölmentésre alapul szolgáló körülmények időtartamának, hogy a fölmentés vagy elhalasztás indokoltsága az erre illetékes parancsnokságok által minden esetben biztosan és haladéktalanul megállapítható legyen. Ez a rendelet a mezőgazdasággal foglalkozó, de külföldön tartózkodó tartalékosokra és póttartalékosokra nem alkalmazható, mert a külföldön tartózkodó és a fegyvergyakorlat alól felmentést kérő tartalékosoknál az illető felekre van bízva, hogy a felmentés szükségessége iránti állításukat kellőleg igazolják, illetőleg ott, ahol cs. és kir. képviseleti hatóságok vannak, ezen igazolásokat azok által hitelesíttessék.

— Rendőri hírek. Takács Ferenc derekegyházi lakostól Bán Demeter nevű cselédje 3 férfi-inget, 3 alsó-nadrágot, 2 ágy-lepedőt, 2 női kötényt, 1 zsebkést, 1 kiló szalonnát, 4 szál kolbászt és 4 kalácsot ellopván, megszökött. Az okozott kár 44 korona. A tolvajt még nem csípték el. — Megyelka József derekegyházi tanyáján, leégeit a kukorica szárral fedett csőszkunyhó, mely egyébként biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka kipuhatolható nem volt. — Tasnádi János mindszenti lakost Pap Imre és Denes János úgy elverték, hogy 8 napig feküdt az ágyat. — A szegvári tételhíti majorból elloptak 32 korona értékű mag-répat. Szécsényi András mezőőr elfogta ugyan a tolvajokat, de mert nem az ő körzetéből loptak, a répával együtt szabadon bocsátotta őket. Vajjon mit szól ehhez Szegvár község előljárósága? — Hegyi György szegvári lakosnak ismeretlen gazemberek befestették az ablakát, s 40 korona értékben 3 párnát emeltek el tőle. — A mindszenti tiszai fürdő tulajdonosától, Baksai Józseftől, a fürdőház ajtajának fölfeszítése után egy takaréktűzhelyet, egy lámpát és több palincot tulajdonítottak el Denes Sándor és Fülöp József suhancok. A lopott tárgyak egy részét a csendőrség megtalálta. — Gyömbér János tóparti szőlőjéből Budai Simon szegvári lakosnak Tamás nevű szépreményű csemetéje kilopta a magnak ültetett zöldegeket. — Zsótér István tanyájáról a múlt hét egyik éjszakáján eltűnt egy kocsiszéna. A csendőrség házkutatást tartván, megtalálta azt az aranyos-széken, a Takács Lajos istállójában. — Varga Mihályné szegvári lakosnak hiányzó 2 korona 78 fillérjét, a nyitva lévő szobából, Salánki Katicza elvtársnő emelte el.

— Gyilkossági kísérlet a leány miatt. Egy szentesi gazda ellen gyilkossági kísérlet miatt emelt vádat a szegedi kir. ügyészség. Solti Ferenc szentesi lakos fia szerelmes lett Veres Imre gazda leányába. Solti azonban nem egyezett bele a házasságba, amire az ifju szerelmes odaköltözött Veresékhez. Egy napon Solti lelkében föltámadt a fia iránti szeretet és elment Veresékhez. Ott azonban olyan harc keletkezett, amely azzal végződött, hogy Solti a nála levő revolverből Veresre lőtt, de a golyó füle mellett sivitott el.

— A Csongrád megyei munkások megmentése. Többször írtunk már arról, hogy a csongrád megyei munkások között dühöngő általános nyomor enyhítésére akció indult meg. A hatóság közbenjárására a körös-tisza-marosi ármentesítő-társulat elhatározta, egy év előtt, hogy az árterület töltéseit megmagasítja és ezáltal sok időre jó keresetet biztosít az éhező kétkézi munkásoknak. A magasítás terve még a földmívelésügyi miniszteriumban van jóváhagyás végett. A töltés-magasítás munkálatainak egy részét azonban már napok előtt megkezdték. Egyelőre a szentesi, hódmezővásárhelyi és mindszenti töltéseket magasítják meg; ennek a munkálatainál most több mint 600 kétkézi munkás nyer kenyeret. Azonkívül megkezdték már az orosháza—szentes—csongrádi vasut építésének alapmunkálatait, amelynél szintén több száz dolgos kéz kapott foglalkozást. Ez az utóbbi földmunka némi kalamitást okozott a vármegye és a vállalkozók között. A munkások ugyanis — mint már jeleztük — Fábianszabó mellett a törvényhatósági utat is feltúrták és azon is dolgozni akartak. A hatóságnak csendőrséget kellett kivezényeltetni és csak így sikerült a rendet helyreállítani. Ezek a földmunkálatok hosszú időre ellátják kenyérrel a régen dolog nélkül csatangoló napszamosokat és családjaikat.

— Nyolcvan százalékos kamat. Egy mindszenti parasztasszony a napokban uszorával vádolva állott a szegedi büntető törvényszék előtt. Bánfi Sándornét azzal vádolták meg, hogy kihasználta Magony Mária mindszenti asszony szorult helyzetét és 80 százalékos kamatra adott pénzt. A tárgyaláson nem hoztak jogerős ítéletet, mert három lényeges tanu nem jelent meg és így el kellett halasztani a tárgyalást.

— Cigány-kivánság. Lopott a cigány, amiért szemén-szedett, 25-öt csipetett a szolgabíró rajta. Midőn távozni akart, odainti a szolgabíró maga elé s tréfás ember lévén, kérdezi tőle;

— Na cigány mit kívánsz te most énnekem ezért a 25-ért? Vald meg őszintén, kíváncsi vagyok tudni. Ne félj, nem lesz semmi bántódásod.

— Hát biz' én édes tekintetes nram csak azt kívánom, hogy tüsse meg a menyörgösmenykő a szolgabíró uram kapucáját.

— Jól van cigány, az meglehetősen kívánság, elmehetsz.

Mikor kint van a cigány a kapuajtón visszakiált:

— Csakhogy nem a lába. hanem az állkapucáját! Azzal utcu neki, vesd el magad...

— Uj napilap a fővárosban. Május 16-án, kedden indul meg „A Polgár“ politikai napilap. Főszerkesztő: Dr. Vázsonyi Vilmos, országgyűlési képviselő, aki publicisztikai munkásságát kizárólag e lapnak fogja szentelni. Az egyenlő jogon, az általános kultúrán és a gazdasági igazságon felépült magyar népállam, a polgári Magyarország: az ideál, melyet „A Polgár“ szolgálni akar. Gyarapítani a lehanyagolt polgári önértéket, terjeszteni a népjog tisztelétét, kitépni a reakció minden fajtajának gyökerét, támogatni a politikai és gazdasági felszabadulásra törekvő rétegeket, küzdeni az osztályállam maradványai ellen: ez a „Polgár“ politikai hitvallása. Fegyvere az alku nem ismerő radikális igazság, melyet a közélet és a társadalom minden terén érvényesíteni kíván. De a radikalizmust soha sem fogja keresni a hang durvaságában, mindig csupán a meggyőződés erejében.

E cél elérésében, a lap főszerkesztőjét, Dr. Vázsonyi Vilmost, a publicisztika és szépirodalom legjelesebb munkásai támogatják. A „Polgár“ rendes munkatársai: Ifjabb Abrányi Kornél (Vezércikk és tárca), dr. Acél Endre, Adorján Andor, Barabás Ferenc (vasuti ügyek), dr. Báttaszéki Lajos, dr. Benedek János (vezércikk és tárca), dr. Besnyő Béla, dr. Bródy Ernő, Bródy Sándor (vezércikk és tárca), Gholnoky Viktor, Csergő Hugó (felelős szerkesztő), Greiner Jenő, dr. Kreutzer Lipót, Krúdy Gyula (tárca), Lux Terka (tárca), dr. Molnár Jenő, Nagy Endre, dr. Oláh Gyula, dr. Rácz Dezső, Serény Aladár, Turtsányi Pál (vasuti ügyek), dr. Vázsonyi Vilmos (főszerkesztő), „A Polgár“-ban szabad szellemű, teljesen független, demokratikus irányu, irodalmi színvonalon álló, napilapot kap az olvasó. A „Polgár“ teljes tájékoztatást ad a politika, az irodalom, a művészet, a gazdasági élet és a társadalom minden mozzanatáról és legolcsóbb ilyen terjedelmű napilap, mert „A Polgár“ egyes száma a fővárosban és vidéken 2 krajcár (négy fillér). Előfizetési árai pedig a következők: egész évre 16 korona, fél évre 8 korona, negyedévre 4 korona, egy hónapra 1 korona 40 fillér. „A Polgár“ megjelenik mindennap reggel, ünnep és vasárnap után is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös utca 37.

CSARNOK.

A lepke.

Különös teremtés volt Rakicza János rátóti szabómester leánya, Marcsa. Fiatal, zsenge korában, mikor még suttyó leányka sem volt, a szigorú apa odaültette a háromlábú kerek asztal mellé s varnia kellett reggeltől estig a nagy cigánytüvel, erős, kemény darócruhát. Mikor aztán az este eljött s a munka megszűnt, alig birt kiegyenesedni. Szürkés fekete szeme kidült, mind két üveggolyóbis, nyaka elvéznuult s háta meggörbült.

Nem volt azelőtt sem valami hódító szépség, azért a kártsu, vékony jószágot barátnői csak „lepké“-nek hívták könnyűsége miatt. Megesett azis, hogy mikor a rátóti kis boltba cérnáért fntott, a suszterinasok utána iramodtak s elakarták fujni, mint a pelyhet. Máskor meg kalapot dobáltak utána, hogy elfogják a „lepké“-t. Az is igaz, hogy minden vékonysága mellett derekasan összetűzött a kis pernahajderekkel s ha egyébbel le nem győzhette: a pergő nyelvvel sebezte meg a síhedereket.

Milyen nagyot fordult később a világ. De nem jóra.

Marcsa apja, a mérges, zsarnok szabó, ki amikor megharagudott, úgy toporzékolt, mintha a vitustáncot járná, a halállal nem birt kikötni. Ez legyűrte.

Meghalt. Az anya özvegyen. Marcsa árván maradt. A szegény asszony, ahogy a férje a szemét behunyta, csak foltozgatásra szorított. Éjt nappalá tett, csak hogy a „lepke“ jövőjét be ne lepje az a pókháló, mely a pici szoba egy araszos ablakai körül az egyetlen kelletlen díszül szolgál. Dehogy jutott annyi ideje, hogy a seprőnyelével lesöpörje a pókhálótapétát. Vart mindig és egyre, míg a szeme győzte.

Dehát érdemes egy gyermekért annyit fáradozni?

Hányan mondogatták ezt neki, de nem hitte. Olykor bölintott egyet a fejével, mintha maga is úgy gondolná; aztán a régi kerék-vágásba jutott gondolataival. A „lepké“-t meg kell, hogy mentse: mert ha kitanitatja, majd ő maga is meghuzódhatik a szárnyai alatt. Most még birja a munkát; de később kitudja? Azért csak rajta, rajta. Ne csüggedj özvegy szabóné!

Remény, remény! Hányszor rángatod orránál fogva a gyermekes hívót a ködös jelen-

ből a jövő napfényes égboltja alá. Pedig a jelentől a jövőig mennyi tömérdek az akadály.

Dehát az anya mindig csak anya marad. A rátóti szabóné is az volt. Leányát tehetsége szerint iskoláztatta s örvendett, valóságos tudósnőként tisztelte, mikor észrevette nagyobb pallérozottságát.

Megvolt az öröm, mikor a kis „lepke“ a tanítónői diplomával jött haza. Még csak az a fizetési állás hiányzott, de majd megjő ez is. Az öreg asszony szemében örömköny szivárgott fel, homloka ráncait a pir lelkesedése lesimitotta. Boldogan sóhajtott fel:

— Megérhettem valahára, hogy a tüt betegem a sárga asztal fiokjába!

A szabóné meglegebetten dőlt végig az ócska diványon, melyet réges-régen, sok év előtti menyasszonyi hozományban kapott, mikor Rakicza János mesterrel kézfogóját megtartotta. Micsoda friss, piros-pozsgás kis lány volt akkor, mint a leesett harinat; a majszer pedig úgy járta a csárdást, hogy megbámulta a tisztartó, meg a szolgabíró is.

— Istenem! mennyi sok szép idő folyt le azóta! Hogy felfordult minden. A divány piros csikjait, sávjait eltakarja a kopottság, meg a zsírfoltok, a szövet végei meg kibojosodtak és felvetődik belőle olykor a töltelék pihéje, sokat ültek rajta, tükrös lett.

Meglehet, azért nem esik belé a moly, mert nincs semmi gusztsza rá. Olyan ő is, mint az ócska divány: Mindenütt csupa ránc: az orra, a szeme alja, az arca; a homloka meg egész barázda. Csak még a moly kiméli épp úgy mint a diványt.

Ebben a tükördarabban jól látja, hogyan garázdálkodott az idő. Bizony öregszünk. Beh másképp is volt akkor. Tizennyolc éves nyíló virág, tetszett mindenkinek; most meg vén kőrő, maga sem hiszi el, hogy valaha virág volt. Pedig alig harmincöt év múlt el.

Az öreg asszony beletekintett a levegőbe, mintha az elmúlt évekbe nézne vissza.

— Hm! Bizony hogy tudott táncolni azzal a kis fekete bajuszu, vékonyképu szabólegénnyel, aki végre is a férje lett. Mennyit rimáncodott, hogy legyen a felesége s nyissák meg a szabóüzletet a piacon.

Jól is ment addig, míg a heje-huja élet meg nem rontotta, míg el nem licitálták mindenöket; ezt a csikos diványt maga vásárolta meg kéz alatt.

Rakicza János azóta lett mérges és boszszankodó, sajnálta, hogy rosszra fordult a jó. Marcsa is megszületett. De csitt, éppen most jó a lelkem. Hallottam topogását... Nem szép, de okos az én egyetlen örömöm, kár hogy egy kissé pergő nyelvű, de majd leszokja.

— Itt van a diploma! Ugy-e meg van?

— Meg, meg, édes lelkem, Ni, ni: mind „jó“, a beszédből „kitünő“. Tudtam bizonyosan, hogy a beszédben nem marad hátra a lelkem! Belé is veri a törpe fejű gyermekek fejébe a leckét. No, csak hogy tanítónő vagy! Hihettem-e én ezt szegény rátóti szabóné? t

Az öreg asszony rákezdte a sirást és sirl keservesen.

*

Egyszer egy pár cimborámmal ott ültem a városi korcsmában, mikor egy magas szál ember toppan be, kajla bajusszal, kopott ruhában. Mindenki rátekintett. Leült a kerek asztal mellé, bort kért s ivás közben olyat csapott az asztalra, hogy azt hittük, a menykő ütött be.

Tudjátok-e, hogy én vagyok a rátóti szabó leányának a férje? Dehogy tudják! Azt gon-

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és a legjobb kivitelben kaphatók

12—15

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK
VEZÉRÜGYNÖKSÉGÉNÉL Budapest V., Váci-körút 32.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra
ingyen és bérmentve küldünk.

Képviselő: MÁRKUS JÓZSEF, Orosháza.

dolják, hogy még mindig „lepke“? Igen bizony: „vipera“. Csip, harap, öl. Csunya, mint a bün s vékony, mint valami ócska-kerítés. Meg is bolondultam, hogy elvettem. Vette volna el inkább a kötél, mint én szegény, nyomorult tanító. Megette az életemet, az állásomat, a hárpia. Földönfutóvá tett a gonosz lélek!

— A sovány ember fölkelt, kiegyenesedett, titotta a mellét, hogy Sámson volt és most már nem Sámson; de még az lehet, ha nem jó utána, — az asszony.

Hátra nézett s hirtelen kilopódzott a korcsmából.

— Ki volt ez az ember?

— A „lepke“: Rakicza Marcsa férje.

— Mi a hivatása?

— Tanító volt, most — bolond.

*

Három év mult el: tél lan. Az emberek szokatlan gyorsasággal mérik az utcát léptekkel. A ki csak teheti, nem távozik hazulról. A hó csikorog, szinte jajgat a lábak alatt. A jégcsapok gyilokként meredeznek a háztetők-ről; a kályha kéménye világoskéket füstöl s megy a füst egyenesen a magasba fel. A mező egészen zuzmarás, a távirdaoszlop-sodronyok mind fehérek. Hideg, borzasztó hideg van. Egy szegény, nyomorult koldus-asszony szélel bélelt gunyában jár kéregetni. Csak őt nem férközik hozzá a hideg, ahol nem akar. Merő folt és foszlány az egész asszony. Beesett szeme két türeg, legalább úgy látszik, arca csupa ránc, még az ajka is. A szegény koldusasszony reszket s mégis táncol; a foga nem vacog, mert már rég kihullott. Nem volt semmi dolga s rég nem evett.

Egy bolt lépcsőjén halad fel a szegény koldus, kinyújtja karóhoz hasonló jobb karját, míg a másikkal a mankóra támaszkodik. Már a kilincsen van a keze, de megrándul, a görcs huzta össze, nem bírja magát föltartani s nagy eséssel alázuhan a lépcső mellé.

— Ki az? — szólnak ki a bolt ajtaján.

— Hagyjanak elpusztulni — nyögi a koldusasszony. Arca olyan, mint a kék posztó.

— Dörzsöljétek, talán életre hozhatjátok. Hozzátok be a boltba. Így ni. Szegény, mindjárt meghal. Töltsetek a szájába pálinkát... Gyorsan, hamar, még nem halt meg!

*

A könnyű „lepke“ nehezedett rá. Akit tíz évig ruhafoltozgatással tartott, nevelt; aki mellett nyugodtan vélte életét befejezhetni, kidobta az utcára. A férjét, a tanítót; Genyér Andrist addig üldözte, míg megbolondult; az anyjánál pedig már be sem várta, míg megbolondul. Megölte.

A szegény asszony temetésén selyem ruhába ott volt és sirt, hogy lássák, van szive. Még talán virágot is tett a sirjára. Van ilyen asszony több is a világon.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

OLOSZKAI HORVÁTH ANTAL

Horváth Antal könyvnyomtató műintézetéből, 1905.

A reklám!

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál

laptulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő

Budapest, VII., Erzsébet-körut 54.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

A kőrös-tisza-marosi ármentesítő és belvizesabályozó társulat
bábocka-mindszenti szakasz igazgatósága.

414—1905. sz.

Hirdetmény.

A kőrös-tisza-marosi ármentesítő és belvizesabályozó társulat bábocka-mindszenti szakaszának védgátjain a lucerna-kaszálóknak és egyéb fűtermésnek ez évi november 1-ig terjedő használata — a magtermelés és legeltetés kizárásával — 100 vagy 200 méteres szakaszokban nyilvános árverés útján azonnali készpénzfizetés mellett a helyszínén a legtöbbet ígérőknek a folyó évi május hó 22, 23 és 24-ik napjain bizottságilag haszonbérbe fog adatni.

Az eladás sorrendje a következő:

1) Május 22-én, hétfőn reggel 8 órakor a bábockai alvó gátrész a papgáti őrház feletti elágazástól kezdve a bábockai felső határig, azután a mostani védvonal az új bábockai gát felső végpontjától kezdve a jaksori őrházig; délután a jaksori őrházról a teési magas partig.

2) Május 23-án, kedden reggel 9 órakor a Szegfű-csárdánál kezdve a Kurcatoroki őrházig, délután a Kurcatoroki őrházról az osztorai őrházig.

3) Május 24-én, szerdán reggel fél 9 órakor az osztorai őrházról kezdve a sulymostói őrház feletti 36 kilométerig, délután pedig a Kucori csárdától a teési magas partig.

Megjegyeztetik, hogy az osztorai őrházról fölfelé Zalotáig terjedő rész fűtermése csak egyszeri kaszálásra adatik ki.

Szentes, 1905. május hó 11-én.

Schneider József,

h. igazgató, szak. mérnök.

Üzlet-áthelyezés.

A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy **CZIPÉSZ-ÜZLETEMET** özv. **Marton Mihályné** házából a **Bartha Julián-féle** házba helyeztem át. Beesés pártfogást kér **KOROM LAJOS**, cipész.

Bokor Izsó

óras és ékszerész

Szeged, Kelemen-utca 7-ik szám.

— a Lengyel-palota átellenében. —

— Ajánl —

mindenféle divatos ékszer, menyasszonyi nászajándéknak alkalmas disztárgyakat, továbbá valódi svájci és hazai gyártmányú zsebórákat. — Nagy választék fali-, inga-, irodai és ébresztő-órákban, valamint ékszerekben. — Régi aranyat veszek vagy becserélek a legmagasabb árban új, divatos tárgyakért. — Vidéki megrendelések különös gondtal és figyelemmel gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Nem tetsző tárgyak a legnagyobb készséggel — — — — — kicseréltetnek. — — — — —

KISS

szerencsése

NAGY!

Ki eddig még soha szerencsekísérletet nem tett az osztálysorsjátékban, vegyen egy szerencsesorsjegyet KISS bankházában, mert

KISS szerencsése NAGY!

Kinek még eddig az osztálysorsjátékban eredménye nem volt, tegyen kísérletet KISS bankházában, mert

KISS szerencsése NAGY!

Több ezer fél nyert a lefolyt sorsjátékokban nagyobb nyereményeket KISS bankházában.

Az eddigi huzásoknál szerencsénk volt már

Háromszor a jutalmat

600.000 kor. 1,800,000

és egy nagy nyereményt

400.000 koronát 400.000

Összesen 2,200.000

4 sorsjegyre

koronát t. vevőinknek kifizetni.

Minden egyes huzás után közzétesszük a legnagyobb budapesti hírlapokban a nálunk nyert sorsjegyek jegyzékét, úgy, hogy mindenki meggyőződhetik, miszerint t. vevőinknek különösen kedvez a szerencse.

Kihuzott nyeremények azonnal kifizettettek!

Kisérlelje meg szerencsését KISS bankházában, mert

KISS szerencsése NAGY!

A XVI. sorsjáték I-só osztályának huzása folyó évi május hó

25 és 26-án lesz.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

Egy nyolcad 1 K 50 f

Egy negyed 3 K — f

Egy fél . . . 6 K — f

Egy egész . 12 K — f

Kiss Károly és Társa

a magyar kir. szab. osztály-sorsjáték főelárusító-helye

Budapest, VII., Erzsébet-körut 19. sz.

KISS-féle sorsjegyek kaphatók

Büchler Gábornál, Mindszenten.